

УДК 378.17: 378.124

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ВНЗ УКРАЇНИ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

Н.А. Глуховська

асистент кафедри англійської мови для технічних та агробіологічних спеціальностей,
Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ)
e-mail: natalya-glukhovskaya@yandex.ua

ФОРМИРОВАНИЕ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ ВУЗОВ АГРАРНОГО ПРОФИЛЯ

Н.А. Глуховская

ассистент кафедры английского языка для технических и агrobiологических специальностей,
Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины (г. Киев)

FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE OF STUDENTS OF TECHNICAL SPECIALTIES OF AGRICULTURAL HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

N.A. Glukhovska

assistant of the Department of English for Technical and Agrobiological Specialties,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv)

Проаналізовано результати досліджень у сфері формування іншомовної компетенції студентів технічних спеціальностей ВНЗ України аграрного профілю. Зокрема, викладено сучасні уявлення про особливості формування іншомовної комунікативної компетенції студентів технічних спеціальностей вищих аграрних навчальних закладів

Ключові слова: студенти технічних спеціальностей; зміст і форм освітнього процесу; іншомовна компетенція.

Проанализированы результаты исследований в сфере формирования иноязычной компетентности студентов технических специальностей высших аграрных учебных заведений. В частности, изложены современные представления об особенностях формирования иноязычной компетентности студентов технических специальностей высших аграрных учебных заведений.

Ключевые слова: студенты технических специальностей; формы и содержание образовательного процесса; иноязычная компетентность.

The results of investigation in the sphere of forming foreign language competence of students of technical specialties in higher educational agricultural establishments have been analyzed.

In particular, the current opinions regarding the peculiarities and forms of forming foreign language competence of students of technical specialties have been presented.

Keywords: students of technical specialties; form and content of educational process; foreign language competence.

Іншомовна підготовка фахівців технічних спеціальностей є однією з важливих складових сучасної системи вищої аграрної освіти. Метою навчання іноземної мови у вищих аграрних навчальних закладах є оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації, так і набуття професійно спрямованої іншомовної компетентності для успішного виконання подальшої професійної діяльності. У програмі з англійської мови для вищих навчальних закладів зазначено, що студентам необхідно набути як професійної компетенції, так і комунікативної іншомовної компетенції. У даному випадку йдеться про набуття необхідних знань, умінь та навичок користування іноземною мовою. Володіння іноземною мовою для досвідченого користувача передбачає два рівні. Користувач іноземною мовою першого

рівня може розуміти без утруднень практично все, що чує або читає. Може отримати інформацію з різних усних чи письмових джерел, узагальнити її та зробити аргументований виклад у зв'язній формі. Може висловлюватись спонтанно, дуже швидко і точно, диференціюючи найтонші відтінки змісту в досить складних ситуаціях. Користувач іноземної мови другого рівня може розуміти широкий спектр досить складних та об'ємних текстів і розпізнавати імпліцитне значення. Може висловлюватись швидко і спонтанно без помітних утруднень, пов'язаних з пошуком засобів вираження. Може ефективно і гнучко користуватись мовою у суспільному житті, навчанні та з професійними цілями. Може чітко, логічно, детально висловлюватись на складні теми, демонструючи свідоме володіння граматичними структурами, конекторами та зв'язними програмами висловлювання [2]. Перший рівень володіння іноземною мовою характеризує ступінь точності, легкості та невимушеного користування мовою. Даний рівень не передбачає досягнення компетенції носія мови або наближеної до неї. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти передбачають такі дескриптори для даного рівня: точно передає більш тонкі відтінки значення, вживаючи, зі свідомою правильністю, широкий спектр модифікаційних схем; широко користується ідіоматичними зворотами та колоквіалізмами з усвідомленням конотативного рівня значення; повернення назад і перебудова при зіткненні з трудністю настільки плавні, що співрозмовник ледь-ледь це помічає. Для другого рівня, який називають „Ефективна оперативна компетенція”, характерним є доступ до широкого кола мовних засобів, що робить можливою швидку, спонтанну комунікацію. Користувач мови може висловлюватись швидко та спонтанно, майже не докладаючи зусиль. Має великий лексичний запас і добре ним користується, що дає можливість швидко „закрити прогалини” за допомогою інших формулювань. Пошуки виразів або зміни стратегій тут ледь помітні; лише концептуально складний предмет спілкування може перешкодити природному, плавному потоку мовлення [2].

Види мовленнєвої діяльності реалізуються в комунікативній мовленнєвій компетенції в специфічній сфері у вигляді сприйняття та відтворення певної інформації з метою виконання певної професійно спрямованої діяльності.

Аналіз наукових праць, у яких розглядається проблема комунікативної компетентності, дозволяє зрозуміти комунікативну компетентність як здатність установлювати і підтримувати контакти з людьми. Для ефективної комунікації необхідним є набуття певної сукупності знань і вмінь, котрі забезпечують процес комунікації.

Майбутнім фахівцям технічних спеціальностей з фахово-спрямованими знаннями іноземних мов доведеться виконувати певні завдання у певних умовах, у специфічному оточенні та специфічних сферах діяльності. Виконання професійної іншомовної діяльності передбачає виконання певного ряду дій із застосуванням власних компетенцій з метою досягнення результату.

З огляду на це, здійснення майбутніми фахівцями технічних спеціальностей професійно-орієнтованої іншомовної діяльності, а також вивчення професійно-спрямованої іноземної мови передбачає виконання дій на основі розвитку ряду загальних компетенцій, а також комунікативних мовленнєвих компетенцій.

Загальні компетенції майбутніх фахівців технічних спеціальностей з фахово-спрямованим знанням іноземної мови складаються з їхніх знань, умінь та життєвого досвіду, а також з їхніх умінь вчитися. Знання, необхідні у процесі використання та вивчення мови, не є безпосередньо пов'язаними з мовою та культурою. Академічні знання з освітньої, наукової або технічної галузі та академічні й емпіричні знання з професійної сфери відіграють, безперечно, важливу роль під час сприйняття та розуміння текстів на іноземній мові, пов'язаних з різноманітними професійними сферами. Знання спільних цінностей та ідеалів, прийнятих соціальними групами в інших країнах або регіонах є найсуттєвішими для міжкультурного спілкування. Вміння передбачають здатність виконувати певні послідовні дії. Набуття вмінь може бути полегшене шляхом оволодіння знаннями або супроводжуватись різними формами життєвого

досвіду (компетенцій). [2]. Поняття компетентності необхідно розглядати як завдання освіти, спрямоване на забезпечення майбутнього фахівця можливістю самореалізації в суспільстві.

З точки зору підготовки фахівців технічних спеціальностей з фахово-спрямованим вивченням іноземної мови, комунікативна мовленнєва компетенція може розглядатись як така, що складається з певних компонентів: лінгвістичного, соціолінгвістичного та прагматичного. До кожного з цих компонентів входять, зокрема, знання, вміння і навички. Лінгвістичні компетенції включають лексичні, фонологічні, синтаксичні знання і вміння та інші параметри мови як системи незалежно від соціолінгвістичного значення їх варіантів та від прагматичних функцій їх реалізації.

Цей компонент пов'язаний не лише з рівнем або якістю знань (напр., рівень фонематичного слуху або розміри і точність словникового запасу). Він пов'язаний також з когнітивною організацією та способом, за яким знання зберігаються (напр., різні асоціативні ланцюжки, у які мовець пов'язує лексичні поняття), з їх доступністю (активізацією, пригадуванням та наявністю у розпорядженні). Знання можуть бути усвідомлені і чітко виражені або ж ні (наприклад знову-таки стосовно володіння фонетичною системою), їх організація та доступність будуть змінюватись також по відношенню до індивіда. Можна також припустити, що когнітивна організація словника та накопичення виразів тощо залежать, у тому числі, й від культурних особливостей спільноти, у якій цей індивід соціалізований і в якій відбувається його навчання.

Соціолінгвістичні компетенції стосуються соціокультурних умов користування мовою. Через чутливість до соціальних конвенцій (правил ввічливості, норм, які регулюють стосунки між поколіннями, статями, класами та соціальними групами, лінгвістичних кодифікацій деяких основних ритуалів у житті суспільства) соціолінгвістичний компонент пронизує весь процес спілкування між представниками різних культур, навіть тоді, коли його учасники часто не усвідомлюють цього впливу.

Прагматичні компетенції пов'язані з функціональним вживанням лінгвістичних засобів: продукуванням мовних функцій, актів мовлення тощо. Вони пропонують сценарії або програми інтерактивних обмінів. Вони також стосуються умінь дискурсу, ідентифікації типів і форм текстів, іронії та пародії. Для функціонування цього компонента вкрай необхідно наголосити на значенні спілкування та культурного бачення, у яких формуються дані здібності, навіть більше ніж на значенні лінгвістичного компонента.

Комунікативна мовленнєва компетенція особистості реалізується у виконанні різних видів мовленнєвої діяльності, а саме: сприймання, усвідомлення, відтворення (усне чи письмове). Кожен з цих типів діяльності може бути пов'язаний з текстами в усній або письмовій формах, або в обох. Для створення комунікативної мотивації необхідно використати, в основному, особистісну індивідуалізацію, що припускає врахування контексту діяльності студента, його життєвого досвіду, сфери його інтересів, бажань, духовних потреб, світогляду, емоційно - почуттєвої сфери й статусу особистості в колективі.

Основою компетентності фахівця є компетентність діяльності, спілкування і саморозвитку. Під фаховою компетентністю розуміють готовність до виконання фахово-спрямованої діяльності та спроможність суб'єкта діяльності до виконання повсякденних фахових обов'язків. Фахову компетентність можна розглядати як основний критерій відповідності суб'єкта вимогам сукупної праці.

Висновки. Отже, формування іншомовної компетентності фахівців технічних спеціальностей полягає в набутті майбутніми фахівцями вмінь, знань та навичок з іноземної мови з точки зору розуміння сутності та соціальної значимості своєї професії, вмінні застосувати фахово-спрямовану іноземну мову з метою виконання професійної діяльності.

Набуття іншомовної фахово-спрямованої компетентності дозволить майбутньому фахівцеві виконувати різноманітні види робіт з оригінальною літературою зі спеціальності, а саме: розуміти

зміст, вміти отримати необхідну інформацію, перекласти або реферувати необхідний матеріал; мати навички діалогічного мовлення а також володіти зв'язним монологічним мовленням на рівні як самостійно підготовленого, так і непідготовленого висловлювання, розуміти діалогічне та монологічне мовлення в межах вивченого матеріалу; володіти навичками як усного, так і письмового перекладу з іноземної мови на рідну та навпаки; знати основи ведення ділової документації іноземною мовою, вести ділове листування, переговори тощо; володіти основними навичками двостороннього перекладу; використовувати словники та довідковий матеріал при перекладі; вміти стисло та точно висловлювати думки обома мовами; вміти використовувати засоби сучасних інформаційних технологій для спілкування та передачі інформації.

Отже, можна зробити висновок про те, що професійно-спрямована іншомовна компетентність фахівців технічних спеціальностей полягає у вмінні користуватися фахово-спрямованою іноземною мовою у професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. – Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: „К.І.С”, 2003. – С. 57-81.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання /Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
3. Пометун О.І. Компетентнісний підхід до оцінювання рівнів досягнень учнів. – К.: Презентація на нараді Центру тестових технологій 19.10.04. - 10 с.

References

1. Ovcharuk O. Kompetentnosti jak kljuch do onovlennja zmistu osvity. – Strateghija reformuvannja osvity v Ukrajinі: Rekomendaciji z osvithnoji polityky. – K.: „K.I.S”, 2003. – S. 57-81.
2. Zagaljnojevropsjski rekomendaciji z movnoji osvity: vyvchennja, vykladannja, ocinjuvannja /Naukovyj redaktor ukrajinsjkogho vydannja doktor ped. nauk, prof. S.Ju. Nikolajeva. – K.: Lenvit, 2003. – 273 s.
3. Pometun O.I. Kompetentnisnyj pidkhid do ocinjuvannja rivniv dosjaghenj uchniv. – K.: Prezentacija na naradi Centru testovykh tekhnologhij 19.10.04. - 10 s.